

Nye Oterholtfoss kraftverk

Kommentarer til de enkelte høringsuttalelser

Tittel: Nye Oterholtfoss
Kommentarer til de enkelte høringsuttalelser

Dato: 31.03.2015

Utført av: Midt-Telemark Energi i samarbeid med
Norconsult

Innhold

1. INNLEDNING	4
2. BØ KOMMUNE	4
3. FYLKESMANNEN I TELEMARK	5
4. HØGSKOLEN I TELEMARK, HIT, INSTITUTT FOR NATUR-, HELSE- OG MILJØVERN FAG	9
5. HØGSKOLEN I TELEMARK, HIT, STUDIER FOR FRILUFTSLIV, KULTUR OG NATURVEILEDNING	11
6. TELEMARK FYLKESKOMMUNE	12
7. BØ FISKELAG	13
8. TELEMARKVASSDRAGETS FISKEADMINISTRASJON, TFA	15
9. SKIENSELVAS ELVEEIERLAG	15
10. NATURVERNFORBUNDET I MIDT-TELEMARK	15
11. BØ TURLAG	18
12. BØ MUSEUM	18
13. MIDTRE TELEMARK VANNOMRÅDE	19
14. NORSJØ TROLLING	19
15. MIDT-TELEMARK ENERGI OG BØ PADLEGRUPPE	19
16. KONGSBERG PADLEKLUBB	20
17. NORGES PADLEFORBUND	21
18. TOKKE JEGER OG FISKEFORENING	21
19. NOME JEGER OG FISKEFORENING	22
20. KVITSEID JEGER OG FISKEFORENING	23
21. VILLREINNEMNDA FOR BRATTEFJELL-VINDEGGEN, BLEFJELL OG NOREFJELL-REINSJØFJELL	24
22. SKAGERAK NETT	24
23. SUNDSBARM KRAFTVERK	24
24. LANDBRUKSDIREKTORATET	25
25. SAUHERAD KOMMUNE	25
26. STATENS VEGVESEN REGION SØR	25
27. DIREKTORATET FOR MINERALFORVALTNING	26
28. KYSTVERKET SØRØST	26
29. LEIF KROSSHAUG	26
30. TORMOD HENRIKSVEEN	26
31. ANNE OG KNUT MOE	27

32. HELGA OG BJØRN HEIBERG LARSEN	27
33. ANNA HAUGERUD	28
34. JON MIDTBØ	28
35. STIAN SMEDSPASS	28
36. OLAV SVEINUNG HAUGERUD	29
37. IVAR TJØNNVEIT	30

1. INNLEDNING

I dette notatet er gitt kommentarer fra MTE til de enkelte høringsuttalelsene. Alle uttalelsene er kommentert, men siden flere temaer går igjen i flere uttalelser, er det for noen uttalelser valgt å henvise til kommentarer som allerede er gitt for temaet tidligere dersom det ligger til rette for det.

Det er valgt å kommentere de mest omfattende uttalelsene først slik at det kan henvises til disse uttalelsene etter hvert. Først refereres de viktigste punktene i uttalelsen; deretter følger tiltakshavers kommentarer.

2. BØ KOMMUNE

Uttalelse

I kommunens uttalelse refereres saken, saksgangen og kommunens rolle, blant annet understrekes:

«-----Bø kommune representerer både samfunns- og eigarrollen i denne saka-----»

I arealdelen i kommuneplanen som nå er til revidering, og som vil bli vedtatt i løpet av våren 2015, er det definert en omsynssone i vassdraget der tiltak som gjør det vanskelig å utnytte vasskraften slik eksisterende planer legger til grunn, ikke er tillatt. Bø kommune som medeier i MTE og falleier i Bøelva har i planprosessen gitt mange innspill til utbygger som delvis er innarbeidet i planene som nå ligger til grunn for konsesjonssøknaden.

Planforum i Bø kommune representerer en del av kommunens ulike planoppgaver og har gitt innspill vedrørende:

- Konsekvenser for jordbruk som kan bli negativt påvirket ved at vannstanden mellom Oterholt og Midtbøhølen kan bli høyere etter utbygging.
- I tippområde Kåsa er allerede 27 daa planlagt til jordbruk og nok jordmasser er tilkjørt for dette formålet. Av hensyn til jordvern og nærhet til boligområdet vurderes området som lite egnet, også på grunn av at det allerede har vært klager på grunn av massetransport og anleggsarbeid i området
- Konsekvensene for fisk og ferskvannsorganismer er store i hovedalternativet, mindre i alternativ 2. Det er behov for avbøtende tiltak for disse interessene

Rådmannens tilråding: Det blir vist til at MTE har fulgt opp kommunestyrets enstemmige vedtak fra møte 27.05.2013; konsekvensutredningene er utført. Den store betydningen for leveringssikkerhet understrekes sammen med de positive kommunaløkonomiske virkningene i begge alternativene.

MTEs kommentar

- Bø kommune er både vertskommune, falleier og utbygger gjennom sitt medeierskap i utbyggingsselskapet. Dette er understreket i kommunens uttalelse.

I søknaden har også MTE lagt vekt på nytten for leveringssikkerheten i distriktet som i dag er dårlig.

- Konsekvensene for jordbruk på strekningen Oterholt-Midtbøhølen er tatt hensyn til ved at damterskelen som vil bli bygget på toppen av Oterholtfossen er senket 1 m i forhold til de opprinnelige planene til kote 87,0. Denne senkingen representerer noe over 1 GWh redusert produksjon.

Flommene i vassdraget er mindre i dag enn før Sundsbarmreguleringen. Det er gjennomført vannlinjeberegninger på strekningen for den nye vannstanden ved inntaket som redegjort for i

søknaden og kontrollert at ikke flomvannstandene øker etter utbygging. Beregningene er vist i søknadens vedlegg 6. I normale driftssituasjoner uten flom vil vannstanden øke moderat, mest ved inntaket og avtakende videre oppover og mest ved lave vassføringer hvor vannstanden i utgangspunktet er lav.

- Tippområdet ved Kåsa er foreslått ut fra miljøhensyn slik dette er vurdert i fagrapportene. Området vil fortsatt kunne brukes til jordbruksformål ved at matjorda skaves av mens utfyllingen foregår og området arronderes og tilpasses jordbruksdrift. Deretter legges matjorda på plass igjen. Ulemper i forbindelse med transporten er ikke til å unngå, men vil være midlertidige, anslagsvis 1-1,5 år.

Dersom det melder seg interessenter som har konkrete planer for å overta steinmassene, vil det måtte utarbeides en plan for hvordan dette skal løses. Det finnes eksempler fra pågående utbygginger hvor det er stor rift om steinmasser som tas ut sentralt nær vei.

- Ulempene for fisk og ferskvannsorganismer er i utgangspunktet foreslått avbøtt ved slipping av garantert minstevassføring begrenset til den vassføringen som er i elva til enhver tid og som avhenger av slippingen fra Seljordsvatnet. Andre avbøtende tiltak er foreslått i søknaden av fagutreder og vil bli vurdert videre i den fasen som nå følger i saken. Eventuelle pålegg om tiltak kan bli gitt i en eventuell konsesjon.

3. FYLKESMANNEN I TELEMARK

Uttalelse

Hovedpunktene i Fylkesmannens uttalelse kan oppsummeres slik:

- Fylkesmannen fremmer innsigelse mot utbyggingen med utgangspunkt i konflikt med de store naturverdiene
- Det er mangler i kunnskapsgrunnet når det gjelder fisk og ferskvannsressurser
- Det foreslås at konsesjonssøknaden behandles i samband med revisjon av Sundsbarmreguleringen
- Kan minstevassføring garanteres?
- Konsekvenser for annet naturmangfold
- Konsekvenser for friluftsliv og landskap
- Konsekvenser for landbruk
- Samlet belastning
- Det er nasjonal politikk å legge til rette for produksjon av fornybar energi
- Forsyningsikkerhet og andre lokale samfunnsinteresser erkjennes å være viktig

Innsigelsene gjelder konflikter med elvemuslingbestanden og gyte- og/eller oppvekstområde for laks, ørret/storørret, ål og niøye, videre mangler i konsekvensutredningen knyttet til detaljkartlegging av de interessene/temaene som er nevnt.

Elvemusling

Elvemuslingens betydning som rødlisteart, ansvarsart for Norge internasjonalt og handlingsplan for opprettholdelse eller forbedring av alle naturlige populasjoner understrekes.

Ved Fylkesmannens undersøkelse i 2013 inngikk en standplass på utbyggingsstrekningen for hovedalternativet, ingen på strekningen for alternativ 2. Det er konkludert med at muslingen trolig er utbredt på strekningen Oterholtfoss-Norsjø og at dette er en meget verneverdig forekomst. Verken Fylkesmannens rapport eller konsekvensutredningen kan dokumentere utbredelsen eller konsekvensene av redusert vassføring detaljert. Dette er en vesentlig mangel.

Ål og elveniøye

Ål er betegnet som kritisk truet i Norsk Rødliste. Elveniøye er det lite kunnskap om. Konsekvensutredningen gir ikke noe svar på konsekvensene for disse fiskeartene; dette er en mangel, jf. naturmangfoldloven.

Laks

Skien vassdraget er Telemarks største anadrome vassdrag. Det settes ut store mengder fisk i vassdraget, også i Bøelva, som har stor verdi som gyte- og oppvekstområde. Foringelse av gyte- og oppvekstområdene er ikke ønskelig og vil gjøre det vanskelig å oppnå målsettingen i Vannforskriften om et bedre fungerende vassdrag for laks, ørret og ål.

Storørret

Storørretbestanden i Norsjø er definert som «sikker». Det er svært begrenset kunnskap om bestanden og eventuell bruk av Bøelva som gyte- og oppvekstelv. Hvilken påvirkning tiltaket vil kunne få, er derfor usikkert.

Effekter på fisk og ferskvannsorganismer

Redusert vassføring og redusert vanddekt areal vil virke negativt. Det samme gjelder vandring, gyting, vinteroverlevelse, konsekvenser av tilising og stranding av fisk. Videre vil økt tilslamming være negativt i tillegg til økt konkurranse om næringsgrunnlaget på grunn av antatt redusert produksjonsgrunnlag. Saktere vannhastighet vil favorisere ørkyte framfor laks og ørret.

Kunnskapsgrunnlaget

Kunnskapsgrunnlaget og detaljkartleggingen av dagens situasjon er ikke god nok til å vurdere konsekvensene slik naturmangfoldloven legger opp til.

Garantert minstevassføring

Den foreslåtte minstevassføringen kan ikke garanteres til enhver tid ettersom tilløpet er styrt av slippingen fra Seljordsvatnet. Utbyggingen må derfor sees i sammenheng med reviderte vilkår for Sundsbarmreguleringen.

Annet naturmangfold

Utbyggingen vil trolig påvirke negativt rødlistede mosearter og andre fuktkrevende arter.

Friluftsliv og landskap

Det påpekes aktiviteter som turgåing og annet friluftsliv som fiske og padling, videre verdien av tusenårsstedet Kvennøya.

Landbruk

Konsekvensene for jordbruksarealene oppstrøms Oterholtfossen, dreneringsutløp m.m., påpekes, videre landbruksområdene i inntaksområdet og tippområde Kåsa og nydyrkingsområdet der. Andre tippområder må finnes.

Samlet belastning

Det vises til naturmangfoldloven. Tiltaket må vurderes på bakgrunn av allerede eksisterende inngrep i vassdraget som allerede er betydelig regulert. Tre kommuner har fremmet krav om revisjon av vilkårene i Sundsbarmreguleringen. Sammen med eksisterende og omsøkte tiltak, blant annet utbygging av Herrefoss kraftverk som er søkt om, er belastningen på vassdraget allerede så stor at det bør tillegges vekt i konsesjonsbehandlingen.

MTEs kommentar

Elvemusling

De undersøkelserne som er utført, er spredte, blant annet omfatter Fylkesmannens undersøkelse i 2013 bare én standplass på utbyggingsstrekningen for hovedalternativet og ingen på berørt elvestrekning for alternativ 2. Antakelsen om utbredelse er derfor begrunnet som en antakelse («trolig»). Det er derfor usikkert hvor stor bestanden er. I en rapport om biologisk mangfold som er utarbeidet i forbindelse med konsesjonssøknad for Herrefoss kraftverk noen kilometer oppstrøms Oterholt, er det referert til en undersøkelse i 1995/96. Konklusjonen er at bestanden har gått sterkt tilbake med en antatt populasjon på rundt 2 000 individer og at forekomstene oppstrøms Herrefoss kan være de beste i hele elva.

I fagrapporten om fisk og ferskvannsorganismer for Nye Oterholtfoss går det fram at elvemuslingpopulasjonen antas å ha høy faglig verdi. Over tid vil laveste vannstand være begrensende for utbredelsen slik at muslingen finnes i områder som er vanddekte også ved de laveste vassføringene. Også i dag vil det være lave vassføringer mange år om sommeren, til dels like lave som den foreslåtte minstevassføringen på 4,5 m³/s. I Slippingen fra Seljordsvatnet er styrende i tørre perioder.

I perioden 1972-2014 var det i gjennomsnitt 12 døgn pr. år med lavere vassføring enn 4,5 m³/s. Variasjonen var fra 0 til 95 døgn pr. år. I 10-års perioden 1972-1981 var det 41 døgn pr. år, og for 1982-1991 14 døgn; i de siste ca. 20 årene har periodene vært kortere.

Før Sundsbarmreguleringen var det lange perioder, særlig om vinteren, med lavere vassføring enn dagens vassføring, også lavere enn den foreslåtte minstevassføringen. I perioden 1945-56 var det i gjennomsnitt 18 døgn pr. år med lavere vassføring enn 3,0 m³/s med variasjon fra 0 til 90 døgn. Om sommeren var det 5 døgn i gjennomsnitt med lavere vassføring enn 4,5 m³/s med variasjon fra 0 til 68 døgn.

Nærmere dokumentasjon av hvordan et nytt reguleringsregime på utbyggingsstrekning(e) med jevnlig lavere vassføring enn i dag vil virke, lar seg neppe påvise, men må bygge på generelle antakelser.

Ål og elveniøye

Det er ikke gjort noe forsøk på å påvise konsekvensene av en utbygging på annen måte enn at man forventer negative konsekvenser ved permanent lavere vassføring i lange perioder, men allikevel ikke store virkninger, jf. fagrapporten.

Laks

Konsekvensene er beskrevet som store negativ/negative i fagrapporten for de to alternativene. Utsetting har vært drevet også før Sundsbarmreguleringen da vassføringen år om annet og tidvis kunne være betydelig lavere, jf. vassføringsstatistikken ovenfor.

Storørret

Fylkesmannens vurdering er at påvirkningen av tiltaket er usikker. MTE har ingen utfyllende kommentar til dette.

Effekter på fisk og ferskvannsorganismer

Generelt vil redusert vassføring og redusert vanddekt areal virke negativt som påpekt av Fylkesmannen. Det vil imidlertid fortsatt være årlige, relativt store flommer som vil renne forbi inntaket og virke avbøtende på eventuelle tendenser til tilslamming.

Kunnskapsgrunnlaget

Kunnskapsgrunnlaget fra før er dårlig. Mye av det som er undersøkt og skrevet tidligere bærer også preg av det. Detaljkartleggingen av dagens situasjon er ikke god nok til å vurdere konsekvensene fullt ut. Det feltarbeidet som er gjort nå og fagrapportene som er utarbeidet, er imidlertid på det nivået som er normalt i slike saker. Skulle kunnskapsgrunnlaget bringes opp på et detaljnivå som mange av uttalelsene synes å forlange, ville omfanget av feltarbeidet blitt langt større og måtte foregå over en lengre tidsperiode hvor man hadde større spredning i grunnlag og forutsetninger.

Garantert minstevassføring

Den foreslåtte minstevassføringen garanteres med samme sikkerhet som i dag. Siden kraftverket ikke får egne magasin, er det tappingen fra Seljordsvatnet som til enhver tid bestemmer hvor mye vann som er til rådighet for kraftverket. Det kan ikke spekuleres i hva eventuelle nye reguleringsbestemmelser for Sundsbarm vil medføre.

Annet naturmangfold

Fylkesmannen legger til grunn negative virkninger for rødlistede mosearter og andre fuktkrevende arter.

I dag er det ingen krav til minstevassføring i Oterholtfossen. Eksisterende kraftverk kan i prinsippet bruke alt vannet. Det finnes eksempel på at vassføringen, særlig om sommeren, men riktignok i kortere perioder, kan være vesentlig lavere enn i en situasjon med minstevassføring på 4,5 m³/s.

Friluftsliv og landskap

Turgåing i seg selv blir ikke påvirket annet enn i den grad lavere vassføring virker negativt. Når det gjelder padling, vises til fellesuttale fra Bø padlegruppe og MTE, punkt 15, som konkluderer med mindre konsekvenser enn fagrapporten som er utarbeidet for friluftsliv.

Landbruk

Det er gjennomført vannlinjeberegninger for strekningen Oterholtfoss- Sagahølen for å tilpasse høyden på inntaksterskelen slik at det ikke oppstår skadelige vannstander på strekningen. For valgt terskelhøyde og flomavledningskapasitet viser beregningene at flomvannstandene ikke vil øke etter utbygging. Under ordinær drift med stengt damluke vil vannstanden ved inntaket ligge maksimalt ca. 0,6 m høyere enn normalvannstanden ved 10 m³/s som er en lav vassføring (og vannstand) avtakende til 0 ved utløpet av Sagahølen. Ved høyere vassføringer i elva, 20-60 m³/s, vil vannstandsstigningen være lavere enn før utbygging ved Oterholtfoss og avta raskere til 0 oppover. Eksempelvis vil vannstandsstigningen være redusert til 10-20 cm allerede 5-600 m oppstrøms Oterholtbrua.

Når det gjelder tippområde Kåsa og nydyrkingsområdet der, er forutsetningen at etter at matjorda er tatt vare på og deponert, vil steinmassene bli lagt ut og arrondert i samarbeid med landbruksinteressene. Deretter vil matjorda bli kjørt tilbake og dekke steinlaget. Det er erfaringer for at slike løsninger er gunstige for landbruket .

Samlet belastning

Når det gjelder forholdet til naturmangfoldloven og eksisterende inngrep i vassdraget som allerede er betydelig belastet av kraftutbygging, er dette er forhold konsesjonsmyndighetene må avveie og vurdere.

Kravet som er fremmet om revisjon av Sundsbarmreguleringen, kan ikke blandes sammen med utbyggingsspørsmålet. I så fall måtte utbyggingssaken legges på is inntil en eventuell revisjon er

vedtatt og behandlet, nye bestemmelser vedtatt og konsekvensene for eksisterende og planlagte kraftverk beregnet. Det kan ikke spekuleres i hva eventuelle nye reguleringsbestemmelser for Sundsbarm vil medføre.

4. HØGSKOLEN I TELEMARK, HIT, INSTITUTT FOR NATUR-, HELSE- OG MILJØVERN FAG

Uttalelse

Brosjyren

Fra uttalelsen refereres følgende innvendinger :

- Brosjyren bærer preg av et utvalg av informasjon der positive konsekvenser vektlegges mens de negative nedtones
- Reduksjon i vassføring forbi kraftverket omtales ikke, heller ikke at strekningen med redusert vassføring er 2,4 km i hovedalternativet og 0,6 km i alternativ 2
- «Lengde på elvestrekning med regulert vintervassføring reduseres» er uforståelig
- Hovedkonklusjonen for fisk og ferskvannsorganismer er ikke nevnt
- Konklusjonen for friluftsliv «passer øyensynlig ikke utbygger». Uttalelsen om at tiltakshaver mener at padleaktiviteten er mindre enn fagrapporten, er ubegrunnet og lite tillitvekkende
- Det er ikke dokumentert at den foreslåtte minstevassføringen «sikrer elva god vassdekning etter en utbygging»

Naturmiljø, vegetasjon

- Vassføringen var for høy til at feltbefaringen kunne gi tilstrekkelig kunnskap
- Det er tidligere blitt registrert flere arter enn det som er referert i fagrapporten. Sjelden mose (uten norsk navn) «vil sannsynligvis forsvinne---«
- Henvisningen i fagrapporten om at eksisterende datagrunnlag er tilstrekkelig for konsekvensvurderingen er ikke riktig. Det vises til uttalelse fra BioFokus om kommunekartlegging om naturmangfold som ikke kan benyttes for dette formålet

Fisk og ferskvannsorganismer

Det påpekes vesentlige mangler i grunnlaget for konsekvensutredningen og svært begrenset feltarbeid; stikkord er:

- Gyteområder for laks og ørret
- Storørretbestanden i Norsjø
- Elvemuslingens utbredelse
- Redusert vanndekket areal
- Nye vandringshindre
- Bestand ok konsekvenser for ål

Fagrapporten er i stor grad basert på tidligere undersøkelser, men bidrar i liten grad med egne undersøkelser.

Statistikk for laksebestanden , tellinger etc. referes.

Fagutredningen påpeker en rekke negative forhold knyttet til en utbygging; dette er velbegrunnede vurderinger, men manglende undersøkelser og datagrunnlag er uheldig.

Det er brukt betydelige ressurser på å reetablere laks i vassdraget. De siste årene har det vært betydelig oppgang av vill laks i laksetrappa i Skotfoss og betydelige tettheter av laks nedstrøms Oterholtfoss noe som indikerer betydelig naturlig rekruttering.

Det stilles spørsmål om effektkjøring basert på de mulighetene magasinet i Seljordsvatnet gir.

MTEs kommentar

Brosjyren

Brosjyren er en kortform av søknaden som bare er ment å gi en oversikt over hva saken dreier seg om, både planløsning og konsekvenser. I en konsentrert framstilling kan enkelte opplysninger utilsiktet bli utelatt, men vi tar avstand fra at dette på noen måte er tilsiktet.

Det er uttrykkelig beskrevet at «Det vil bli redusert vassføring i Bøelva mellom inntaket og utløpet---». Det er vist en kurve for før- og ettersituasjonen som et eksempel. Det er heller ikke riktig at det ikke er omtalt at berørt strekning i hovedalternativet er 2,4 km og 0,6 km (0,5) i alternativ 2.

Det «uforståelige» utsagnet om redusert strekning med regulert vintervassføring i forbindelse med en utbygging burde være selvforklarende. I dag fører elva regulert vintervassføring på hele strekningen; etter en eventuell utbygging reduseres denne strekningen med 2,4 km i hovedalternativet.

De negative konsekvensene for fisk og ferskvannsorganismer er gitt en forholdsvis bred omtale i brosjyren, men det er riktig at ikke hovedkonklusjonen er referert.

Når det gjelder beskrivelsen av padleaktiviteten i friluftslivsrapporten, at konklusjonen «ikke passer utbygger» og at MTEs mening om at padleaktiviteten er mindre enn beskrevet er «ubegrunnet» og «lite tillitvekkende», er en urimelig uttalelse. Det må være legitimt å fremme motargumenter om en konklusjon man er uenig i, særlig angående en aktivitet som lett lar seg observere. Det vises til fellesuttalelsen fra Bø padlegruppe og MTE, punkt 15.

Det er i hovedsak to måter å påvise hvordan vanddekket areal vil bli ved redusert vassføring, enten ved fotos ved tilsvarende vassføring, eller ved en modellering av elva og en beregning av vannstanden ved gitte vassføringer. Den siste metoden er arbeids- og ressurskrevende. Fotos ved lave vassføringer er benyttet og vist i søknaden.

Naturmiljø, vegetasjon

MTE er enig i at det ikke var ideelle forhold under feltbefaringene på grunn av høy vassføring og at kunnskapsgrunnlaget kunne ha blitt bedre ved lavere vassføring. Vassføringen i den perioden feltbefaringene skulle utføres, var imidlertid langvarig høy, og det ble gjort flere forsøk på å finne gunstigere forhold. Alternativet ville ha vært å vente til neste sesong.

Vi tar til etterretning at det tidligere er registrert flere mosearter som ikke er nevnt i rapporten. Antakelsen om at disse «vil sannsynligvis forsvinne» har vi ikke noen mening om, men konstaterer at dette er en antakelse.

Hvorvidt eksisterende datagrunnlag er tilstrekkelig for konsekvensutredningen, for eksempel at kommunekartleggingen om naturmangfold ikke kan benyttes, har vi ingen kommentarer til.

Fisk og ferskvannsorganismer

Når det gjelder grunnlaget for konklusjonene i fagrapporten, eller mangel på grunnlag, er det avgjørende hvilke krav som er stilt i KU-programmet. Fagrapporter som utarbeides for formål som dette, kan vanskelig kartlegge fra grunnen av, og på et selvstendig grunnlag, alle forutsetninger som behøves for et så stort tema. Beskrivelse og konklusjoner må i stor grad støtte seg til eksisterende kunnskap som man skulle forvente var høy i et vassdrag som Bøelva som ligger sentralt i

høgskolemiljøet i Bø, jf. paradokset som er påpekt i uttalelsen fra Tokke jeger- og fiskeforening i punkt 18.

Hvorvidt utredningen fyller kravene som er stilt, må konsesjonsmyndighetene avgjøre.

Til spørsmålet om effektkjøring kan opplyses at det ikke er aktuelt å regulere magasinet i Seljordsvatnet for å kjøre kortvarig toppeffekt, ikke minst fordi utbygger ikke har reguleringsrett for magasinet .

5. HØGSKOLEN I TELEMARK, HIT, STUDIER FOR FRILUFTSLIV, KULTUR OG NATURVEILEDNING

Uttalelse

Brosjyren

Brosjyren gir et uriktig bilde av virkeligheten. Billedbruken er misvisende da det ikke vises bilder av den foreslåtte minstevassføringen på 3 m³/s. «En har valgt å vise elva ved 5 m³/s side 7---, 10 m³/s side 8---, 6,5 m³/s side 12--- «.

Isdannelse

Det må regnes med at store deler av elva vil være permanent bunnfrosset, trolig også med isdemmedannelse med isbrann som resultat. Dette vil få meget store konsekvenser for dyre- og planteliv og topografi.

Sprengingsmasser

Hvor store mengder finmasser vil bli tilført elva med blant annet konsekvenser for elvemuslingen? Hvor store skader vil anleggsarbeidet medføre?

Sammendrag av konsekvenser

Tabellen med sammendrag er lettvin og overfladisk uten klare premisser. Landskapet har en egenverdi og påvirkningen vil bli stor; arter vil med sikkerhet forsvinne.

Det er ikke riktig at konsekvensene for friluftslivet for regionale og nasjonale brukerinteresser er mindre enn for lokale. Høgskolemiljøet bruker utbyggingsstrekningen mye. Padling vil antakelig ikke bli mulig unntatt dager med flom, undervisning i redning og sikkerhet vil mest sannsynlig måtte bortfalle.

Elva er en livsnerve i kulturlandskapet med mange immaterielle verdier som overses.

MTEs kommentar

Brosjyren

Beskrivelsen av utbyggingsplanen med konsekvenser er først og fremst gitt i søknaden; brosjyren er ment som en kortform som ikke kan forventes å være komplett på alle områder. Generelt har det vært vanskelig å finne vassføringsforhold som representerer de foreslåtte minstevassføringene; ett er vist av fossen side 4 med 2,5-3,0 m³/s. Bildet side 7 er ment å illustrere forskjellen mellom før- og ettersituasjonen i et tilfelle med vassføring ca. 40 m³/s i elva, ikke i en minstevassføringssituasjon.

Det er ikke «valgt» å vise elva ved de vassføringene som er nevnt. Det valgt et utvalg lave vassføringer man har hatt muligheter for å fotografere.

Isdannelse

Vurderingene av isdannelse er basert på uttalelser fra NVE-Iskontoret i forbindelse med den første konsesjonssøknaden i 1983, riktignok basert på minstevassføring på 5 m³/s. HITs kommentarer bygger også på antakelser av hva som vil skje – «permanet bunnfrosset, isbrann, topografiendringer» m.m.

Det vises også til kommentar til Fylkesmannens uttalelse vedrørende vintervassføringen før Sundsbarmreguleringen hvor det i perioden 1945-56 ble målt fra 0 til 90 døgn pr. år med vassføring lavere enn 3 m³/s.

Sprenningsmasser

Det er vanskelig å si hvilke finstoffmengder fjellarbeidene vil tilføre elva. Det er ett arbeidssted, ca. 300 m oppstrøms Folkestadbrua, hvor det vil foregå sprenging av særlig omfang. Det vil også bli stilt krav fra forurensingsmyndighetene om rensing og oppsamling av avløpsvann som reduserer utslippene betraktelig.

Sammendrag av konsekvenser

Generelt bygger beskrivelse av konsekvenser av tiltaket på Statens vegvesens håndbok 2006. Det er ikke nok å lese brosjyren for å finne premisser for tabellen side 14. Det ligger 12 fagrapporter om de ulike temaene som vedlegg til søknaden. Skal man få oversikt over bakgrunnen for omtalen, må disse rapportene leses. Det avvises at omtalen er «ubegrunnet synsing».

Det er på det rene at Bøelva er verdifull for landskapet og viktig for høgskolen til undevisning, og at elva også «er en livsnerve i kulturlandskapet». Disse immaterielle verdiene er ikke oversett.

De berørte elvestrekningene er henholdsvis 2,4 km i hovedalternativet og ca. 600 m i alternativ 2. Selv om Oterholtfossen og et parti av elva får betydelig redusert vassføring størsteparten av året, er vi kjent med at aktivitetene også foregår i andre deler av elva, jf. for eksempel fellesuttalelsen om padling fra padlegruppa og MTE i punkt 15.

Uttalelsen om at ikke konsekvensene for friluftsliv ikke er mindre regionalt og nasjonalt enn lokalt, stiller vi oss uforstående til.

6. TELEMARK FYLKESKOMMUNE

Uttalelse

Fylkeskommunen må utføre en arkeologisk registrering før endelig uttalelse kan gis. Det tilrås at konsesjonsbehandlingen avventes til undersøkelsen er ferdig for avklare ulike konsekvenser ved ulike alternativ, eventuelt at det settes vilkår i konsesjonen om at undersøkelsesplikten er oppfylt før tiltaket iverksettes.

Det er lagt fram budsjett for undersøkelsen basert på at tiltakshaver tar ansvar for medvirkning og ulike forberedelser.

I tilfelle konflikt mellom planene og automatisk freda kulturminne må det søkes dispensasjon fra loven.

Det minnes også om meldeplikten vedrørende oppdagelse av automatisk freda kulturminne, og at det blir innarbeidd en tekst i miljø- og transport- og anleggsplanen.

Saken er oversendt Norsk Maritimt museum, NMM, som uttaler at det ikke er kjente kulturminner under vann som kan bli berørt og at potensialet anses begrenset. NMM har derfor ingen innvendinger.

I Regional plan for vannforvaltning karakteriseres Bøelva å være i «god økologisk tilstand». Det refereres videre en del forutsetninger i vannforskriften for igangsettelse av nye tiltak, konsekvensene som er utredet for fisk og at en utbygging må ses i sammenheng med revisjon av Sundsbarmreglementet.

Det understrekes at vannforvaltningen skal vurderes i et helhetlig samfunnsperspektiv der alle brukerinteresser tas hensyn til.

Alternativ 2 synes å ha minst konsekvenser for vannforvaltninga m.m. NVE skal avgjøre samfunnsnyttene av økt kraftproduksjon i hovedalternativet basert på et helhetsperspektiv. Konsekvensutredningene gir et godt grunnlag for slike vurderinger.

Vurdering. På grunn av uavklarte arealbruksinteresser vil ikke fylkeskommunen avgi endelig uttalelse nå. Ved en eventuell dispensasjon må eventuelle vilkår innarbeides i konsesjonen.

MTEs kommentar

MTE tar Fylkeskommunens innspill til etterretning og har ingen særlige kommentarer til uttalelsen. Det forutsettes imidlertid at konsesjonsbehandlingen fortsetter, men at det settes krav i en eventuell konsesjon om at kml § 9 må oppfylles før tiltaket settes i verk. Eventuell dispensasjon i tilfelle konflikt med loven, er tidsnok å komme tilbake til senere.

Vedrørende sammenhengen mellom en eventuell revisjon av vilkårene for Sundsbarmreguleringen, vises til kommentarene til Fylkesmannens uttalelse, siste avsnitt.

7. BØ FISKELAG

Uttalelse

Generelt

Fiskelaget fraråder utbyggingen sterkt. Bakgrunnen er fagrapportens konklusjon om fisk og ferskvannsressurser: «store negative konsekvenser» selv etter bare én undersøkelse med for høy vannstand og grumsete vann, dessuten den lave foreslåtte minstevassføringen om vinteren på 3 m³/s.

Oppfølgende undersøkelser og forslag til avbøtende tiltak

Verdien av elva for ulike fiskeslag og elvemusling beskrives generelt. Viktig økologisk og hydrologisk kunnskap mangler som grunnlag for en kunnskapsbasert vurdering av konsekvensene av en utbygging.

Kunnskapsgrunnlaget må forbedres.

- bruk av fiskefeller
- kartlegge gyte- og oppvekstområder over minst 3 år
- kartlegging av elvemuslingens forekomst og reproduksjon
- oppmåling for å finne kritisk punkt for tørrlegging, også ved metoder som fotos, flybilder, hydrologisk modellering

Det stilles spørsmål hva som er den vesentlige reduksjonen i miljøpåvirkning slik det hevdes i brosjyren.

Elvemusling, sprengstein og deponi

Nitratkonsentrasjonen er viktig for muslingens overlevelsessevne og er allerede så høy at den nærmer seg faregrensa. Sprengingsarbeidene vil ytterligere øke nitratmengden. Det refereres til undersøkelser fra Brokkeutbyggingen hvor det ble registrert at store mengder nitrogen ble tilført vassdraget.

Minstevassføring

Begrunnelse for de foreslåtte verdiene mangler. Det er også en feil i søknaden vedrørende restvassføring i % av middeltilløpet. Det skal være 19 % om sommeren, ikke 31 %.

Minstevassføringen ut av Seljordsvatnet ble endret i 1983 fra 3,0 til 4,5 m³/s etter avtale mellom Bø kommune og Sundsbarm kraftverk. I Samla Plan ble forutsatt 5 m³/s som grunnlag for konsekvensvurderingen. Etter vannressursloven skal «det vera att ei minstevassføring tilsvarande alminneleg lågvassføring».

Grafene i søknaden er misvisende på grunn av målestokken. I perioden 2000-2011 var det bare 14 dager med vassføring 4-4,5 m³/s, mens det var 183 dager med vassføring mellom 4,5 og 6,0, dvs at det har vært mellom 4 og 6 m³/s i 5 % av tiden.

MTEs kommentar

Generelt

Fiskelagets fraråding av utbyggingen tas til etterretning. For øvrig vises til kommentarene til uttalelsene fra Fylkesmannen og høyskolen om temaet.

Oppfølgende undersøkelser og forslag til avbøtende tiltak

At det mangler viktig økologisk kunnskap for en kunnskapsbasert vurdering av konsekvensene av en utbygging, er sikkert riktig. Det hydrologiske grunnlaget, blant annet for å kunne uttale seg om vassføringsforhold, er imidlertid godt.

Forslaget om å bedre kunnskapsgrunnlaget er svært omfattende og tidkrevende. Selv om det ville være ønskelig med et slikt opplegg, ville det sprengte normale grenser for hva slike undersøkelser skal omfatte.

Spørsmålet om hva som er en vesentlige reduksjonen i miljøpåvirkning slik det hevdes i brosjyren, refererer til tidligere planer som omfattet en elvestrekning på 8,4 km, og som nå er redusert med 6 km i hovedalternativet .

Elvemusling, sprengstein og deponi

Sprengingsarbeidet vil foregå i det vesentlige fra ett arbeidssted, 300 m oppstrøms Folkestadbrua. Forurensingsmyndighetene vil sette krav til utslipp fra arbeidet. Anleggsarbeidet hadde et langt større omfang fra mange arbeidsplasser ved Brokkeutbyggingen som det refereres til, og hvor kravene til utslipp var andre enn i dag. Allikevel kan nitratforurensning antakelig forekomme også i dette tilfellet.

Minstevassføring

De foreslåtte minstevassføringene er begrunnet i avtalen mellom Bø kommune og Sundsbarm kraftverk som er 4,5 m³/s om sommeren, eventuelt 4,0 dersom tilsiget er for lavt eller magasinet i Seljordsvatnet er nedtappet. Dette gjelder imidlertid «fra våren og utover sommeren» slik det er referert i avtalen fra 1983. Vinterslippingen er foreslått ut fra Sundsbarmskjønnen som forskriver 3,0 m³/s hele året.

Det er riktig at det er en feil ett, eventuelt flere steder i søknaden vedrørende restvassføringen i % av middeltilløpet. De riktige tallene står i søknaden side 29 under pkt. 1.5.2.1. Her angis vassføringen som i gjennomsnitt renner forbi inntaket, minsteslipping og flomtap inkludert, til 25 % av gjennomsnittlig tilløp i hovedalternativet og 39 % i alternativ 2.

Det er riktig at det var forutsatt en minstevassføring på 5,0 m³/s i Samla Plan og at dette var en forutsetning for konsekvensbeskrivelsen. Når det gjelder vannressursloven krav til skal «det vera att ei minste vassføring (ikke minstevassføring) lik alminnelig lavvassføring, er dette mer enn oppfylt i

forslaget i søknaden, jf. fagrapport 2. Forslaget er også høyere enn 5-persentilverdiene for naturlige forhold som ofte legges til grunn for minstevassføringskrav.

I kommentaren til Fylkesmannens uttalelse er referert vassføringsstatistikk for ca. 40 år etter Sundsbarmreguleringen og 12 år før. Før reguleringen varierte antall dager om vinteren med vassføring lavere enn 3,0 m³/s fra 0 til 90 døgn pr. år. Etter reguleringen har vintervassføringen vært betydelig høyere. Antall dager om sommeren med vassføring under 4,5 m³/s var høyt første del av perioden, ca. 40 døgn i gjennomsnitt første 10-års perioden, mens det de siste årene bare har vært spredte dager.

8. TELEMARKVASSDRAGETS FISKEADMINISTRASJON, TFA

Uttalelse

Det refereres til konsekvensene i fagutredning om fisk og ferskvannsorganismer. I tillegg til minstevassføring må det gis pålegg om avbøtende tiltak som reduserer skadeomfanget.

Kultiveringsarbeidet som har vært drevet, påpekes. Bøelva er etter TFAs mening den beste elvestrekningen for oppvekst av laks i Norsjøvassdraget.

MTEs kommentar

MTE tar TFAs syn til etterretning. Pålegg om tiltak vil bli tatt inn i betingelsene i en eventuell konsesjon.

9. SKIENSELVAS ELVEEIERLAG

Uttalelse

Elveeierlaget, SEEL, er i utgangspunktet ikke negativ til en utbygging, men forutsetter at det iverksettes tilstrekkelige tiltak for å ivareta levekårene for laks.

- Viktige gyteområder må ivaretas og sikres tilstrekkelig minstevassføring anbefalt av kompetente biologer
- Det anbefales klappeluke i inntaksdammen for å unngå stranding av fisk ved kraftverksutfall
- Alternativ 2 er å foretrekke
- Det anbefales utsetting av 20 000 toårige ørreter og 20 000 laksesmolt pr. år inntil man kan fastslå naturlig rekruttering på tilfredsstillende nivå.

MTEs kommentar

MTE har ingen spesielle kommentarer til ønskene fra SEEL utover det som allerede er kommentert under andre uttalelser.

Vedrørende klappeluke i inntaksdammen er det allerede forutsatt.

10. NATURVERNFORBUNDET I MIDT-TELEMARK

Uttalelse

Hovedkonklusjon

- Utbygging frarådes på grunn av Bøelvas sentrale beliggenhet for friluftsliv, tap av dyre- og planteliv, store konsekvenser for mange fiskearter og elvemusling og rike vegetasjonsarter.
- Konsekvensutredningen er svært mangelfull og mangler for eksempel omtale av en svært sjelden mose.

- Søknadens oppsummering av konsekvenser refereres og vurderes som tungtveiende nok til å skrinlegge videre planer.
- Det er ikke mulig å tolke konsekvensutredningene dithen at miljøkostnadene er lave i forhold til verdien av den betydelige produksjonsgevinsten slik tiltakshaver uttaler.
- Det vises til vannforskriften og vassdragsreguleringsloven som legger til grunn at nytten for samfunnet skal være større/klart større enn ulempene for allmenne og private interesser.
- Alternativ 2 anses marginalt bedre enn hovedalternativet. Det etterlyses en bedre redegjørelse for opprusting av dagens kraftstasjon.

Samfunnsøkonomiske betraktninger

Det er et enkelt regnestykke å sammenligne en kommunal inntekt på 3,3 mill. kr pr. år pluss medeierskap med de samlede og irreversible tapene av natur- og friluftsopplevelser.

Konsekvenser for friluftsliv og turisme

Betydningen av området og elva til fritids- og friluftslivsaktiviteter beskrives som en stor verdi som ikke kan omsettes i kroner og øre. Det kan hentes kommersielle gevinster fra reiselivet om området blir liggende som i dag.

Biologiske implikasjoner

Forslaget til minstevassføring kan ikke være basert på hva som er nødvendig for å sikre levekårene for fisk, elvemusling og vanntilknyttet vegetasjon.

Naturmangfoldloven og føre-var-prinsippet understrekes. Konsekvensene av en utbygging vil medføre store tap for den enkelte art og artsmangfoldet som helhet. Føre-var-prinsippet tilsier at utbyggingen ikke bør realiseres.

Elvemusling er en truet art der Norge har et internasjonalt ansvar. Dette kommer ikke godt nok fram i konsekvensutredningen.

Avbøtende tiltak er ikke nok. Man kan ikke avbøte alle konsekvenser; konklusjonen er at vassdraget er tilstrekkelig utbygd.

Mangler ved konsekvensutredningen

Det kom mange kritiske innspill på folkemøtet 15.01.2015. Tidspresset for å bli ferdig innen 2020 kan i for hastige utredninger; den mangelfulle konsekvensutredningen tyder på det.

Det refereres til artskartleggingen ved Oterholtfossen hvor vassføringen var stor og vanskeliggjorde inventeringen slik at det ikke gikk an å se de rødlistede moseartene. Naturvernforbundet mener konsekvensutredningen burde utføres slik at sjeldne arter ble kartlagt og under forhold der man finner det som letes etter. Alle artene som ligger i Artsdatabanken er heller ikke nevnt.

Videre refereres undersøkelser og funn vedrørende moser og ymse registreringer som også er referert i HiTs uttalelse under kapittel 4.

MTEs kommentar

Hovedkonklusjon

MTE har ingen kommentarer til det generelle syn Naturvernforbundet har til utbyggingsspørsmålet og konsekvensutredningen, men tar dette til etterretning. Inngrepenes konsekvenser i forhold til nytteverdien vil uansett være en subjektiv vurdering som konsesjonsmyndighetene må ta standpunkt til. Miljøkostnadene vurderes ulikt av ulike grupper og personer. MTE har lagt vekt på at det her kan

utnyttet en ressurs i et allerede regulert vassdrag, og at ulempene ved denne reguleringen derved kan fordeles på en større nytte.

Når det gjelder vassdragsreguleringslovens formulering om nytte i § 8, er ordlyden:

Konsesjon til en vassdragsregulering bør vanligvis gis, hvis skader eller ulemper for allmenne eller private interesser anses for å være av mindre betydning i sammenligning med de fordeler som reguleringen vil medføre---

Dagens kraftstasjon er av meget gammel årgang hvor turbin og aggregat er fra 1932. I tillegg er vannvei og tilhørende inntaksdam i et sterkt behov av en omfattende rehabilitering, samt at dagens rørgatetrasè er betydelig erodert.

Av nevnte årsaker anses opprusting av dagens kraftverk ikke å være noe alternativ verken teknisk eller økonomisk. Det skal også nevnes at en opprusting av dagens kraftverk, fremfor et nytt alternativ, vil være et dårlig miljømessig tiltak med tanke på virkningsgrad og antall produserte fornybare GWh.

Samfunnsøkonomiske betraktninger

Sammenligningen av tap av kommunale inntekter på 3,3 mill. kr pr. år og de irreversible tapene av natur- og friluftsopplevelser er i enkleste laget. Målestokken her er et tap av 56 GWh ren, rimelig, utslippsfri og høyeffektiv elektrisk energi nærmest til evig tid. Produksjonen utgjør 5-6 gjennomsnittlige småkraftverk, men med en vesentlig større verdi på grunn av utnyttelse av den allerede regulerte vassføringen.

Konsekvenser for friluftsliv og turisme

MTE er av den oppfatning at området fortsatt vil ha stor betydning som fritids- og friluftslivsområde. I hvilken grad området har en kommersiell verdi for reiselivet som vil gå tapt eller forringes vesentlig, er det mer tvil om.

Biologiske implikasjoner

Det er ingen fagutredninger som har forsøkt å angi hva som er en nødvendig minstevassføring knyttet til sitt fagområde, heller ikke Naturvernforbundet. Bakgrunnen for forslaget til minstevassføring er gjort rede for under punkt 7.

Naturmangfoldlovens og føre-var-prinsipp er kjent. Denne vurderingen må overlates til konsesjonsmyndighetene.

MTE er ikke enig i at ikke elvemuslingens betydning er kommet fram i søknadsdokumentene. I søknadsprosessen og gjennom høringen er det kommet fram rikelig omtale som gjør at konsesjonsmyndighetene har et godt grunnlag.

MTE konstaterer at Naturvernforbundet er imot utbygging uansett utforming og avbøtende tiltak.

Mangler ved konsekvensutredningen

Det er riktig at det er et tidspress både for dette prosjektet og alle andre prosjekt som vil være berettiget til elsertifikater, å komme i produksjon innen 2020. Vi kan for øvrig ikke se at tempoet og framdrift i planlegging og konsekvensutredning er spesielt forsert sammenlignet med energiprojekter generelt.

Botanisk artskartlegging, blant annet for moser, ved Oterholtfossen hvor vassføringen var stor og vanskeliggjorde inventeringen, er riktig. Vi mener imidlertid at det arbeidet som ble gjort, sammen med annen kunnskap som finnes, og som også er referert av Naturvernforbundet, utgjør et tilstrekkelig godt grunnlag for konsesjonsmyndighetenes videre vurdering.

11. BØ TURLAG

Uttalelse

Turlaget understreker betydningen av området til tur- og friluftsliv, men mener utseendet av elva etter utbygging med bare minstevassføring er for dårlig visualisert med fotos i søknadsdokumentene. Konsekvenser for bading etterlyses.

Rapportene gir bare et bilde av nåsituasjonen, men makter ikke å vurdere tidsperspektivet og framtidig verdi av området. Alternativ 2 kan likevel være en brukbar løsning.

Hvis det blir utbygging, må høyere minstevassføring vurderes.

Et bidrag fra utbygger og et avbøtende tiltak ville være opparbeiding av helårs turløype langs elva. Turlaget konkluderer med nei til hovedalternativet, men kan på visse vilkår akseptere alternativ 2.

MTEs kommentar

Det er vist mange bilder fra ulike standplasser langs elva, også ved lave vassføringer, for eksempel:

- Vedlegg 17 til søknaden som viser elva ved 6,5 m³/s
- Figur 20 i søknaden med blant annet ca. 3, 6,5, 8,0 og 16,0 m³/s i Oterholtfossen
- Figur 21 i søknaden med ca. 5 m³/s (Ved Hagadrag) der Oterholtfossen har 2,5-3,0 m³/s

Som det også går fram av restvassføringskurvene i søknaden, figur 17-19, vil det være perioder etter utbygging med betydelig større vassføring enn minstevassføringen

Bading er kommentert i friluftslivsrapporten. Badeplassen ved Oterholtfossen er avhengig av lav vassføring og blir antakelig bedre egnet. Det samme gjelder badeplassen ved Sandavadet like oppstrøms kraftverksutløpet.

Rapportene gir bare et bilde av nåsituasjonen som anført; noe annet er det neppe dekning for.

Høyere minstevassføring og avbøtende tiltak vil konsesjonsmyndighetene måtte ta standpunkt til.

12. BØ MUSEUM

Uttalelse

Konsekvensene av en vannstandsheving på inntil 0,6 m rett oppstrøms Oterholtfossen etterlyses.

Hvilken rolle vil dagens kraftverk få? Bø Museum bør delta i planlegginga av det.

Under anleggsarbeidet må det tas hensyn til arrangement på museet og Kvennøya.

Visualisering av minstevassføringen savnes.

MTEs kommentar

Det er utført vannlinjeberegninger for å dokumentere at ikke flomvannstandene blir høyere enn i dag. Normal driftsvannstand er beregnet til 0,6 m høyere enn i dag, men det er ved en vassføring på 10 m³/s hvor vannstanden i dag er lav. Ved for eksempel 30 og 40 m³/s i elva er vannstandsstigningen beregnet til maksimalt 0,3 m.

Det er ikke tatt standpunkt til hva som skal gjøres med dagens kraftverk, men det vil være naturlig at museet spiller en viktig rolle i planleggingen.

Området rundt inntaket vil bli preget av anleggsarbeidet, men perioden er begrenset, typisk ett år, og det vil så langt mulig bli tatt hensyn til arrangement på museet og Kvennøya.

Når det gjelder visualisering av minstevassføring, vises til kommentar under pkt. 11.

13. MIDTRE TELEMARK VANNOMRÅDE

Uttalelse

Vannforskriftens krav i § 12 beskrives og forutsettes oppfylt. Forringelse fra svært god til god tilstand kan aksepteres dersom

- Tiltak for å begrense negativ utvikling i vannforekomsten settes inn
- Større samfunnsnytte av nye inngrep enn tap av miljøkvalitet
- Hensikten med inngrepene kan ikke med rimelighet oppnås på andre måter som er vesentlig bedre miljømessig

Bøelva er i god økologisk tilstand, men er påvirket av landbruk, erosjon og fremmede arter.

Vannområdet peker på registrerte rødlistearter og behov for mer kartlegging, avbøtende tiltak. Ved beslutning om minstevassføring må hensyn til biologi, anadrom fisk, elvemusling, bunndyrfauna tas hensyn til, dessuten brukerinteresser som friluftsliv, landskapsopplevelser etc.

En eventuell utbygging må ses i sammenheng med revisjon av Sundsbarmkonesjonen.

MTEs kommentar

Uttalelsen tas til etterretning. Når det gjelder revisjon av Sundsbarmkonesjonen, vises til uttalelse til Fylkesmannens uttalelse, pkt. 4.

14. NORSJØ TROLLING

Uttalelse

Det trengs en grundigere kartlegging av Bøelvas betydning for fisk og ferskvannsorganismer og hvilke konsekvenser en utbygging vil gi. Det ønskes en helhetlig forvaltning av vassdraget hvor også storørretstammen i Norsjø får en plass, blant annet bør det settes opp storruser ved utløpet i Norsjø for å kartlegge fiskens vandring.

Minstevassføringen må være tilstrekkelig; det stilles spørsmål ved om forslaget i søknaden er det. Utsetting av fisk er ikke godt nok, elva må være bærekraftig og kunne reprodusere naturlig. Krav til gytegroper er riktig størrelse, riktig strømhastighet og riktig dybde. Laksetrappene fungerer dårlig, men er under utbedring, og da vil mer fisk komme opp i Norsjø og videre til Bøelva.

Det anføres behov for tiltak for fiskepassering i Oterholtfossen, trapp, slisser i dammen mm.

MTEs kommentar

Uttalelsen beskriver en rekke ønsker om kartlegging, minstevassføring, fiskeforvaltning inklusive storørretstammene, tiltak som storruser, fisketrapp i Oterholtfossen m.m som vanskelig kan gis noe konkret svar på eller tas standpunkt til av utbygger. En del kan være relevant for konsesjonsmyndighetene i forbindelse med fastsettelse av tiltak ved en eventuell konsesjon.

15. MIDT-TELEMARK ENERGI OG BØ PADLEGRUPPE

Uttalelse

MTE har i utgangspunktet vært uenig i framstillingen om padling i fagrapporten om friluftsliv og har bedt Bø padlegruppe dokumentere sin virksomhet i elva.

- Padlegruppas hovedaktivitet foregår i Sagafossen med kurs og aktivitet to ganger i uka i sesongen, 131 registreringer juni-november 2014
- Hørteelva, grad 3 og 4 elv brukes også
- For å padle i Oterholtfossen bør vassføringen være minst 8-10 m³/s; strekningen kan bare padles av svært dyktige padlere, 54 registreringer i 2014
- Olavssvingen har grad 3 og blir heller ikke brukt av nybegynnere
- Haugesagfossen- Olavssvingen har grad 2-3 og blir mye benyttet, 103 registreringer
- Olavssvingen- Folkestadbrua-Beverøya har grad 2 og passer for nybegynnere, 122 registreringer

Padlegruppa vil gjerne delta i utformingen av overløpet i Oterholtfossen som bør ligge på venstre side.

Det er beregnet hvor mange dager pr. år vassføringen i Oterholtfossen overstiger en viss verdi.

Eksempelvis er det mer enn 10 m³/s i 36 døgn i hovedalternativet og 59 døgn i alternativ 2 i et normalt år. I et tørt og vått år er tallene henholdsvis 0/5 og 83/127 døgn.

Som avbøtende tiltak er foreslått en surfebølge ved kraftstasjonsutløpet.

Basert på vassføringsstatistikk og utvalg padlestrekninger vil det være fullt mulig å drive padling etter en utbygging med noe redusert aktivitet i perioder og med en informasjonstjeneste om vassføringen. Aktiviteten kan dessuten flyttes oppstrøms og nedstrøms utbyggingsområdet når vassføringen ligger på minstevassføring. Bilvei til kraftverket vil lette adkomsten.

Konklusjon: Den delen av elva som i dag er mest brukt, blir ikke rammet av en eventuell utbygging, men aktiviteten kan bli redusert i perioder. Ved tilpasninger vil aktiviteten i stor grad kunne opprettholdes i det antall dager statistikken fra padlegruppa viser.

MTEs kommentar

MTE har ingen ytterligere kommentarer, men viser til beskrivelsen og konklusjonen ovenfor.

16. KONGSBERG PADLEKLUBB

Uttalelse

Bøelva er viktig for klubben for padlere på et middels og avansert nivå. Vassføringen er stabil og brukes mye etter vårflommen og utover høsten. En utbygging vil vanskeliggjøre padleturer til elva.

Padleklubben mener metodene MTE har benyttet ikke fungerer og viser til klubbtrening 05.08.2014 fra ovenfor Oterholtfossen og til nedenfor Beverøya som ikke ble registrert av MTE. Heller ikke andre turer er registrert. Padlere er generelt vanskelig å registrere for personer som utfører en annen jobb. Padleturer ender gjerne ved Beverøya der de enklere kan registreres.

MTEs undersøkelser gjenspeiler ikke padleaktiviteten og bør ikke legges til grunn av NVE.

Alternativ 2 foretrekkes. En surfebølge ved kraftverksutløpet vil være et avbøtende tiltak.

MTEs kommentar

Padleklubbens aktiviteter 05.08. og 22.06.2014 er ikke registrert av MTE, den første antakelig før vilt-kameraet ble satt opp.

For øvrig vises til en mer utførlig beskrivelse og kommentar under punkt 15 i fellesuttalelsen fra MTE og Bø padlegruppe.

17. NORGES PADLEFORBUND

Uttalelse

Uttalelsen beskriver padleaktiviteten i Norge generelt. Den er økende, men begrenses av stadig flere småkraftutbygginger.

Bøelva har betydning først og fremst for padlegruppene i Bø og Notodden, men også for kursvirksomheten til Norges Padleforbund. Utbyggingen vil forringe muligheten for elvesport i sin nåværende form og berøre den mest aktuelle delen av elva.

NPF ønsker ingen utbygging; elvepadling i sin nåværende form vil i så fall gå tapt, men NPF innser at politiske føringer vedrørende utnyttelse av fornybare energikilder kan gå foran. Det kreves subsidiært å komme i dialog med utbygger for å se på muligheter for avbøtende tiltak.

MTEs kommentar

Vedrørende mulighetene for fortsatt å drive padling i elva vises til beskrivelse under pkt. 15.

18. TOKKE JEGER OG FISKEFORENING

Uttalelse

Bøelva er den siste større elvestrekning i Telemark som ikke er ødelagt av kraftutbygging. Det vises til EUs vanddirektiv om at vannressurser ikke skal forringes. NVE må foreta en helhetsvurdering, blant annet basert på en forestående vilkårsrevisjon for Sundsbarmreguleringen.

En vet lite om de ulike størrelsestammene og hvor de gyter. Ål og elvemusling er truede arter. Når det gjelder laks og usikkerheten om hvorvidt stammen er naturlig eller ikke, er det et paradoks at kunnskapen er så lav all den tid høyskolen i Telemark med natur- og miljøstudium og forskerkompetanse har eksistert i 30 år.

Minstevassføring er bedre enn tørrlegging, men uten den naturlige variasjonen, er ikke dette bra nok. En lav, jevn vassføring kan medføre tilslamming som vil forringe leveområdene for musling og skjulestedene for innsekt og småfisk.

Naturen i Telemark er allerede påført nok skade som følge av vannkraftutbygging.

MTEs kommentar

Det er riktig at NVE skal foreta den endelige helhetsvurderingen når saken er best mulig opplyst. Når det gjelder revisjon av Sundsbarmkonsesjonen, vises til tidligere kommentar, blant annet under punkt 4.

Vi er også enig i at kunnskapen om natur- og miljøfaglige forhold i Bøelva skulle forventes å være godt kartlagt og kjent med tanke på nærheten til høyskolen. En kortvarig feltbefaring, studier av tilgjengelig materiale og intervju med lokale brukere, kan derfor ikke forventes å tilføre særlig ny kunnskap.

Det er også riktig at minstevassføringsregimet vil dominere i lange perioder, men vassføringsmålingene, som i dette tilfellet gir god kunnskap om de hydrologiske forholdene, viser at det nesten årvisst er to høyvannsperioder med betydelige flommer som vil passere inntaket og antakelig vaske ut slam og finstoff.

19. NOME JEGER OG FISKEFORENING

Uttalelse

Bøelva er den siste større elvestrekningen i Telemark som er noenlunde intakt, ligger sentralt i fylket og er lett tilgjengelig. Det må foretas en helhetsvurdering av tilstanden i fylket når søknaden skal behandles.

Det vises til vann- og fornybardirektivet, kraftoverskudd og kommunens ønske om å utnytte potensialet i fallet. Det sies videre at utbygger synes å bagatellisere konsekvensene i sine konklusjoner. Det forventes snarlig åpning av vilkårsrevisjon for Sundsbarm.

Fisk

Det advares mot å berøre gyteplassene for storørretstammen som er prioritert i forslag til regional vannforvaltningsplan. Utbygger må bevise sikkert at ikke storørretbestanden påvirkes negativt.

Bøelva har høyst sannsynlig en naturlig laksebestand, men balansen er sannsynligvis påvirket av omfattende utsetting. Det er viktig at naturen balanserer sin artsvariasjon; det gjøres ikke ved å forringe gyteområdene.

Ålebestanden er sterkt truet, og en utbygging vil være ugunstig; det samme gjelder for elve- og bekkeniøye.

Elvemusling

Norge har en internasjonal forpliktelse til å ivareta elvemuslingsbestanden som er truet. Utbyggingsplanene vil berøre en livskraftig bestand i Bøelva. Naturmangfoldlovens føre-var-prinsipp må gjelde.

Padling

Bøelva er en av de få elver i regionen som egner seg for elvepadling. Det er feil når utbygger bagatelliserer aktiviteten basert på observasjoner i 2014.

Naturstier

Friluftsmulighetene forringes ved en utbygging; når vassføringen endres, påvirkes også naturopplevelsen. Det må forventes at flere fuglearter berøres av et inngrep.

Konklusjon

Fordeler må veies mot ulemper. MTEs søknad viser at kraftøkonomene ikke kan gjøre dette alene. Undersøkelsene er ikke gjennomført i en åpen prosess der allmennheten har fått delta, men synes likevel å være utført grundig. MTE gir ikke et riktig bilde av opplysningene som er framkommet i undersøkelsene i sin oppsummering.

Stikkord for øvrig:

- Sundsbarmrevisjonen må gjennomføres før en eventuell utbygging
- Stor usikkerhet om utviklingen i kraftmarkedet
- Ufullstendige lønnsomhetsberegninger
- Mangler ved undersøkelser
- Lukka prosesser
- Uklar faktaframstilling
- Forringet fritids- og friluftstilbud
- Stor sannsynlighet for omfattende naturødeleggelser

- Planene må stoppes inntil det med sikkerhet kan fastslås at eksisterende naturverdier ikke ødelegges

MTEs kommentar

MTE tar avstand fra at man forsøker å bagatellisere konsekvensene. I tillegg til selve søknaden følger det med 12 vedlegg med utredninger som er åpent tilgjengelig. At brosjyren, som er en svært forkortet form av søknadsdokumentene, ikke får med alle detaljer og nyanser, innrømmes gjerne.

Når det gjelder fisk og elvemusling, er disse temaene omtalt i andre uttalelser og MTEs kommentarer.

Elvepadling er gjenstand for en egen fellesuttalelse fra MTE og Bø padlegruppe. MTE mener beskrivelsen der opplyser de faktiske forholdene best, jf. pkt. 15.

MTE mener at friluftsmulighetene ikke forringes særlig ved en utbygging; friluftsopplevelsen kan stille seg annerledes.

Konklusjonen

Det er en selvfølge at fordeler må veies mot ulemper som i alle andre saker der en naturressurs skal utnyttes. Konesjonsmyndighetene er overlatt denne oppgaven.

MTE stiller seg undrende til påstanden om at undersøkelsene ikke er gjennomført i en åpen prosess der allmennheten har fått delta. Det er nettopp åpen denne prosessen er med meldingsfase der alle kan tilkjenne sitt syn og komme med utredningsforslag, høringer, folkemøter m.m.

Kommentar til enkelte av stikkordene:

- Vedrørende Sundsbarmrevisjonen vises til pkt. 4
- Søknadsutformingen og lønnsomhetsgrunnlaget er basert på den standardmal som gjelder
- Det påstås mangler ved undersøkelsene, «men synes likevel å være utført grundig», se uttalelsen. Hva menes egentlig?
- Lukka prosesser – se ovenfor
- Uklar faktaframstilling – hva menes egentlig her?
- Vedrørende naturødeleggelser m.m – som nevnt vil en utnyttelse av en naturressurs oftest medføre belastning for miljøet. Hvor «omfattende» skadene blir i dette tilfellet og i hvilken grad det er mulig «med sikkerhet man kan fastslås at eksisterende naturverdier ikke ødelegges» er krevende å gi svar på, men vi antar konsesjonsmyndighetene gjør sitt beste.

20. KVITSEID JEGER OG FISKEFORENING

Uttalelse

Det er bekymringsfullt at Nye Oterholtfoss kraftverk baseres på vassføring fra blant annet Seljordsvatnet og nedbørfeltet til Sundsbarm kraftverk.

Uttalelsen konsentrerer seg i hovedsak om problemene i forbindelse med overføring til Sundsbarm, Sundkilen, Morgedalsåi, Dalaåi.

MTEs kommentar

MTE har ingen spesielle kommentarer til uttalelsen, men følger ikke bekymringen for at Nye Oterholtfoss skal utnytte vann fra Sundsbarm og Seljordsvatnet. Det er nettopp dette vannet som er grunnlaget for utbyggingen. Hvorvidt det blir en korreksjon i dette grunnlaget i forbindelse med en vilkårsrevisjon for Sundsbarm, kan ikke legges inn i forutsetningene nå.

21. VILLREINNEMNDA FOR BRATTEFJELL-VINDEGGEN, BLEFJELL OG NOREFJELL-REINSJØFJELL

Uttalelse

Villreinnemnda har ingen merknader til utbygginga som ikke vil berøre forhold i dette området.

22. SKAGERAK NETT

Uttalelse

Som KSU-ansvarlig og eier av 66 kV ledningsnettet i området ser Skagerak Nett ingen problemer med tilknytting av Nye Oterholtfoss kraftverk.

23. SUNDSBARM KRAFTVERK

Uttalelse

Sundsbar kraftverk er positive til utbyggingen og ytterligere utnyttelse av eksisterende magasiner. Det nye kraftverket må kjøpe seg inn i magasin- og driftskostnadene. Utbyggingen vil kunne påvirke eller endre forutsetningene for skjønnene som ble avholdt for Sundsbarmutbyggingen.

Seljordsvatnet anses som uregulert; eneste unntak er Bø kommunes tillatelse til senking av vannstanden i perioder med lavvassføring.

På folkemøtet kom det fram at det gjenstår en del avklaringer vedrørende falleiere, grunneiere og andre rettighetshavere. Dette tilsier at alle forhold mot Sundsbarm kraftverk må avklares i forkant av konsesjonsbehandlingen.

MTEs kommentar

MTE er i gang med å skaffe oversikt over grunneiere, falleiere m.m. Arbeidet er vanskeliggjort av at en del fall er utskilt fra grunneiendommene. MTE er enig i at det må avklares om utbyggingen endrer forutsetningene for Sundsbarmskjønnnet.

Bø kommune er konsesjonær for regulering av Seljordsvatnet. I tillegg til angivelse av reguleringsgrenser, bestemmelser vedrørende fløting, flommer m.m heter det i manøvreringsreglementet at :

«For øvrig kan tapningen foregå etter Bø elektrisitetsverks behov»

I dag blir magasinet i praksis benyttet til å yte tilskudd til minsteslippingen som gjelder ut fra Seljordsvatnet.

I avtalen mellom Bø kommune og Sundsbarm kraftverk heter det om reguleringen:

Grunnlaget for denne konsesjonen er behovet for regulering av vannføringen i Bøelva av hensyn til Oterholtfossen kraftstasjon

Videre:

Partene er ved denne avtale blitt enige om å samarbeide med hensyn til bruken av Seljordsmagasinet på det grunnlag at hensynet til opprettholdelse av en minstevassføring i Bøelva skal ha høyeste prioritet.

24. LANDBRUKSDIREKTORATET

Uttalelse

Direktoratet understreker den landbruksmessige konsekvensen ved å plassere tippmassene på Kåsa hvor det er 6 daa fulldyrka jord og tilrå på det sterkeste at bruk av fulldyrka jord unngås.

MTEs kommentar

Tippområdet ved Kåsa er foreslått ut fra miljøhensyn slik dette er vurdert i fagrapportene. Området vil fortsatt kunne brukes til jordbruksformål ved at matjorda skaves av før utfyllingen, og at området arronderes og tilpasses jordbruksdrift. Deretter legges matjorda på plass igjen.

Dersom det melder seg interessenter som har konkrete planer for å overta steinmassene, vil det måtte utarbeides en plan for hvordan dette skal løses. Det er kjent at det i pågående utbygginger er stor rift om sprengingsmasser som tas ut i nærheten av vei i sentrale områder.

25. SAUHERAD KOMMUNE

Uttalelse

På bakgrunn av konsekvensbeskrivelsen for hovedalternativet og negative konsekvenser for mange temaer, stilles spørsmål om berørt elvestrekning er unødig lang. Det bør gjøres en teknisk/økonomisk vurdering av et utløp oppstrøms Folkestadbrua.

MTEs kommentar

Ifølge de teknisk/økonomiske forutsetningene som er lagt til grunn, er det økonomisk lønnsomt å utnytte fallet slik det er søkt om. Antakelig er det lønnsomt å utnytte fall enda lenger ned, men det er gått bort fra av politiske og miljømessige hensyn.

Et mellomalternativ med utløp ovenfor Folkestadbrua vil kunne vurderes nærmere.

26. STATENS VEGVESEN REGION SØR

Uttalelse

Trafikkløsningen er utfordrende trafiksikkerhetsmessig, særlig alternativet med lagring av steinmasser som foreslått. Alternativt tippområde er mye gunstigere.

I konsekvensutredningen må inkluderes et kapittel om trafikkspørsmål, og alternative løsninger må framkomme. Hvis eksisterende atkomster skal brukes, må det søkes om utvidet bruk. Det må lages egne tekniske planer for atkomster/kryss som må godkjennes av Statens vegvesen.

MTEs kommentar

Det vises til kommentarer til andre uttalelser vedrørende tipplasseringen. Når planleggingen er kommet lenger, og det er avklart om det vil gitt konsesjon, vil det bli utarbeidet en MTA-plan (miljø, transport, anlegg) for anlegget som NVE skal behandle. Det forutsettes at Statens vegvesen vil bli forelagt disse planene.

27. DIREKTORATET FOR MINERALFORVALTNING

Uttalelse

Tiltaket berører ikke registrerte mineralske ressurser og direktoratet har derfor ingen merknader til planene.

28. KYSTVERKET SØRØST

Uttalelse

Kystverket Sørøst har fra et havne- og farvannsmessig synspunkt ingen vesentlige merknader.

29. LEIF KROSSHAUG

Uttalelse

Innsender har hatt hovedansvaret for vedlikehold av Bø turlags stier langs elva og etablering av Kulturstien og Folkestien og skrevet samtlige informasjonsplakater på strekningene.

Elvepadling

Elva brukes av enkeltpersoner og grupper til padling, dessuten elever fra Høyskolen som øvelsesområde. Det er overraskende at ikke MTE har registrert denne aktiviteten.

Bruk av stiene

Bruken har tatt seg kraftig opp og er nå ganske omfattende med mange ulike brukergrupper. Felles for brukerne er naturopplevelsen vassføring i elva gir med fosser og stryk som grunnlag for livet i elva, for fiskerne og padlerne.

Konklusjon

Bøelva bør ikke bygges ut. Energihensynet bør ikke overstyre de andre interessene.

MTEs kommentar

Med hensyn til elvepadling vises til fellesuttalelsen fra MTE og Bø padlegruppe, pkt. 15, for øvrig tas opplysningene til etterretning.

30. TORMOD HENRIKSVEEN

Uttalelse

Fallrettigheter

Det er ikke avklart hvem som er falleiere overalt. Grunneierne må ta stilling til planene i rekordfart.

Verdi for grunneierne

Det er et stort utviklingspotensiale knyttet til vassdraget og området rundt som grunneierne bør bestemme over. Prosjektet vil koste mer enn det smaker, og ettervirkningene vil bli mer negative enn positive for allmennheten og grunneierne. Innsender er imot en utbygging.

MTEs kommentar

MTE håper å kunne avklare falleierskapet som er fordelt mellom kommunen og private eiere innen kort tid og vil da kontakte de impliserte med tanke på avtale om leie eller erverv av rettighetene.

31. ANNE OG KNUT MOE

Uttalelse

Innsender eier Otterholt gnr 21/1 i Bø, 150 m oppstrøms Otterholtfossen. Vannstanden er beregnet å bli fra 20 cm (ved 30-40 m³/s) til 60 cm (ved 10 m³/s) høyere enn i dag.

Under 1987-flommen stod vannet 10-15 cm over kjellergolvet, og det fryktes at høyere vannivå i elva vil påvirke grunnvannsnivået slik at grunnen blir mindre stabil og at elvekanten blir mer utsatt for graving. Det må settes inn tiltak for å hindre dette. Høyere normalvassnivå vil påvirke dreneringen fra nærliggende areal.

Terskeldammen må kunne bygges lavere.

Alle kostnader som må til for å redusere/fjerne ulempene, er utbyggers ansvar, også ulemper som måtte vise seg i ettertid.

MTEs kommentar

Vannlinjeberegningene som er gjort, er grunnlaget for valg av vannstands nivået i inntaket. Basert på den avløpskapasiteten flomluka og overløpet vil få, viser beregningene at flomnivåene ikke vil overstige nivåene for de samme flommene før utbygging. 1987-flommen var ekstrem. Dette var en flom som medførte skadevannstand under dagen forhold, men som ikke skal øke etter utbygging, selv om man ikke kan forvente lavere vannstand enn i dag. Det vil imidlertid være mulig å øke flomavledningen ytterligere enn det beregningene bygger på ved å bygge flomluka bredere.

Under normal drift er vannstanden beregnet å ville øke med 60 cm ved vassføring 10 m³/s. Dette er en lav vassføring med tilhørende lav naturlig vannstand. Ved høyere vassføringer hvor vannstanden er naturlig høyere, blir vannstandsstigningen mindre. Dersom vannstandsstigningen likevel blir uheldig høy selv under normal drift, kan vannstanden avsenkes ved hjelp av flomluka, eventuelt ved å åpne glideluka for minstevassføring på siden. Det har også vært vurdert å beholde og eventuelt utvide kanalen for dagens stasjon som en reserve.

32. HELGA OG BJØRN HEIBERG LARSEN

Uttalelse

Innsender ønsker ikke Kåsa som tippområde av hensyn til transport på Sandvinveien med støy og støv i et boligområde med barnehage, ungdomshus og idrettsanlegg.

Området er regulert for jordbruk og har aldri vært ment å fungere som et deponi. Arbeidet med å utvide området har vart i mange år; det er derfor på tide å få det avsluttet. Massedeponering fra utbyggingen vil ytterligere forlenge anleggsperioden.

MTEs kommentar

Sprengingsarbeidene har begrenset varighet, kanskje 1-1,5 år. Tippområdet er foreslått ut fra miljøhensyn slik dette er vurdert i fagrapportene. Tippmassene vil bli arrondert og området vil fortsatt kunne brukes til jordbruksformål ved at matjorda skaves av før utfyllingen begynner og deretter legges på plass igjen.

Dersom det melder seg interessenter som har konkrete planer for å overta steinmassene, vil det måtte utarbeides en plan for hvordan dette skal løses.

33. ANNA HAUGERUD

Uttalelse

Innsender er grunneier ved Bøelva og stiller seg kritisk til Kåsa som tippområde på grunn av at hun har vegrett over området.

MTEs kommentar

Det vises til kommentar ovenfor under punkt 32. Massene vil bli arrondert og tilpasset framtidig bruk. Slik MTE ser det, skulle en vegrett fortsatt kunne opprettholdes etter utfylling.

34. JON MIDTBØ

Uttalelse

Som grunneier er innsender i utgangspunktet positiv til utbygging, men er bekymret for at økt vannstand kan medføre skader. Det foreslås å senke vannstanden ved inntaket.

Hvis utbyggingsplanene blir godkjent kreves utført diverse tiltak som

- Heving av dreneringsutløp
- Steinsetting av enkelte område på grunn av erosjonsfare
- Tiltak på området nærmest elva
- Heving av eksisterende traktorveg langs elva
- Eventuelt tiltak vedrørende vatningsanlegg
- Kompensasjon for tapte fallrettigheter som følge av oppdemming

MTEs kommentar

Det vises til kommentarer under pkt. 31 vedrørende vannstandsstigning. MTE tar til etterretning de tiltakskravene som er satt fram. Til kravet om fallkompensasjon bemerkes at det er ikke utbyggbare fall oppstrøms Oterholtfossen. Det oppdemte fallet skyldes tiltakshavers investering. I forbindelse med et eventuelt skjønn vil vurderte eller påviste skader bli erstattet.

35. STIAN SMEDSPLOSS

Uttalelse

Som grunneier og i utgangspunktet positiv til prosjektet savner innsender at MTE har henvendt seg til grunneierne. Det er lett å få oversikt over hvem det er. Grunneierne burde ha vært innkalt til et enkelt møte og blitt informert om inngrepene som angår dem direkte. Slik det nå er gjort, føler de seg oversett. Inngrepene ble først kjent da planene ble offentliggjort.

Noen konsekvenser for grunneierne:

Tap av areal

Egen bruk av grunnarealer blir redusert, for eksempel til tomter. I beste fall vil utbyggingen bety en utsettelse i mange år. I alternativ 2 vil utbyggingen bety en dramatisk omlegging av store deler av innsenders eiendom/skog på gnr 43/2.

Usikkerhet rundt energibrønner

Erfaring tilsier at tunnelsprenging kan føre til grunnvannsdrenering mot tunnelen. Hvis det skjer, vil utbygger bli ansvarlig.

Usikkerhet vedrørende fallrettigheter

Bø kommune må dokumentere eierskap til fallrettigheter som grunneierne har solgt. Avklaring på dette spørsmålet er blitt utsatt flere ganger. Utbygger har opptrådt som om han har alle rettigheter og vist liten interesse for å imøtekomme grunneierne. NVE bør informere utbygger om at prosessen har vært kritikkverdigg.

Utnyttelse av egne fallrettigheter

Den foreslåtte utbyggingen gir grunneierne liten mulighet til å utnytte egne fallrettigheter.

MTEs kommentar

MTE tar kommentarene om informasjon og samarbeid til etterretning. Når det gjelder arealbehov og andre rettigheter, er det ikke uvanlig at forhandlinger om dette forgår i søknadsfasen man nå er inne i. Uansett vil alle grunneiere bli kontaktet og tilbudt erstatning for sine eiendommer som utbyggingen vil legge beslag på.

Vedrørende grunnvannsdrenering vil tilløpstunnelen være vannfylt og stå under et trykk som er høyere enn grunnvannstrykket på utsiden. Grunnvann kan derfor ikke dreneres inn i tunnelen. Unntaket er i byggeperioden. Avløpstunnelen er ikke trykksatt, men bergartene i området er vurdert å være tette, men det kan ikke utelukkes at vann kan følge sprekker i fjellet og lekke inn i tunnelen.

Kartlegging av eierskap til fallrettighetene har vært vanskelig og er en av årsakene til at man har ventet med å ta kontakt med grunneierne da dette er et viktig punkt som det er viktig å diskutere.

Mulighetene for å utnytte andre fall enn de som inngår i utbyggingsplanen, først og fremst Oterholtfossen der kommunen er falleier, anses for minimale. Det er heller ingen som har lansert slike planer.

36. OLAV SVEINUNG HAUGERUD

Uttalelse

Uttalelsen gjelder området rundt utløpet. Gnr 46/4 og 45/1 er eiere i området, men grensene er ikke tegnet inn på noe kommunalt kart. Grensene ble gått opp sommeren 2014.

Vil badeplassen bli ødelagt eller forringet?

I tippområdet, gnr 44/3, bør stabiliteten på massene utredes. Eventuelt burde deponiet flyttes mer over på 46/4 slik at de to eierne kunne samarbeide om nydyrking.

MTEs kommentar

Gnr 46/4 er ikke vist på kart. Dersom denne eiendommen ligger på fallstrekningen, må beliggenheten kartlegges.

Badeplassen ligger oppstrøms kraftverksutløpet og vil ikke bli ødelagt, men vassføringen blir generelt lavere og i lange perioder rundt 5 m³/s.

Innspillet om tippområdet tas til etterretning.

37. IVAR TJØNNTVEIT

Uttalelse

Fallrettigheter

MTE har ikke oversikt hvem som er grunn- og fallrettshavere. Hvorfor er ikke dette brakt på det rene på forhånd?

Minstevassføring

Minstevassføringen må ikke bli lavere enn den som gjelder for dagens konsesjonen som Sundsbarm kraftverk har fått.

Brønner

Tunneltraséen vil ligge rett under en stor brønn med konstant tilsig. Hvordan ivaretas dette?

Atkomsttunnelen

Innsender er grunneier ved påhogget. Hva betyr inngrepet, og hvor stort område vil det berøre?

Setningsskader

Hvilke prosedyrer gjelder? Vil det bli arrangert befarings i forkant?

MTEs kommentar

Grunneieroversikt er innhentet fra Bø kommune. Problemet ligger i at mange grunneiere har solgt fallrettigheter til kommunen. Det er krevende å kartlegge disse salgene; derfor har kontakt med grunneierne blitt utsatt.

Minstevassføringen er høyere om sommeren enn det konsesjonen (skjønnet) fastsatte, 4,5 m³/s mot skjønnet 3,0 m³/s. Om vinteren gjelder 3,0 m³/s som for skjønnet.

Eventuelle skader på vannforsyning, blant annet brønner vil bli erstattet.

Inngrepet ved påhogget for atkomsttunnelen vil kreve noe areal for tilrigging i byggeperioden og permanent plass senere for transport m.m. Arealet må tilpasses behovet. Alt areal som leies eller erverves permanent erstattes etter minnelig avtale eller etter skjønn.

Skader ved eventuelle setninger som skyldes utbyggingen, vil bli erstattet etter taksering.